

Listerbyån

Id.nr.	KC0007
Län	Blekinge
Naturtyp	Sjöar & vattendrag
Värdeutraktsbeskrivning upprättad	2021-12-14
Värdeutraktsbeskrivning senast reviderad	Ingen revidering gjord

ALLMÄN INFORMATION

Värdeutrakten Listerbyån med en total yta på cirka 1 016 hektar omfattar allt vatten längs Listerbyåns huvudfåra, en del av "Listerbyåns" kustavrinningsområde (KARO 80/81), nedströms om Kvarngölen (Gröngölsmåla) inom Blekinge samt allt land som ligger inom 100 meter från vattenytorna (bilaga 1). Listerbyåns huvudfåra har en sträckning på cirka 41 kilometer inom Blekinge. Den norra delen av kustavrinningsområdet består av ett kulligt platåområde, rikt på små sjöar, som sluttar långsamt söderut. Platåområdet övergår till ett starkt kuperat dallandskap som också är rikt på små sjöar. Dallandskapet övergår söderut till bördigt kustland som är sjöfattigt.

Berggrunden i kustavrinningsområdet utgörs av svårvittrad granit och gnejs. Den dominerande jordarten är morän och i vissa områden är jordtäcket mycket tunt. I den södra delen finns flera slätter med finkornigt sediment. Ett betydande stråk med isälvs sediment, Johannishus åsar, finns i kustområdets södra del. Sjöarna har övervägande gult-gulbrunt vatten och är svagt humösa. Buffringsförmågan är i de mellersta och övre delarna svag eller obefintlig. Närmare kusten ökar sjöarnas buffringsförmåga märkbart.

Listerbyåns huvudfåra nedströms om Johannishus är nationellt utpekad som ett värdefullt vatten ur fiskevårdssynpunkt bland annat för dess värde för havsvandrande öring. Därtill är Hallsjön-Sännens-Listersjön och vattendragen däremellan som nationellt värdefullt vatten ur fiskevårdssynpunkt för områdets värde för strömstationär öring. Cirka 44 procent (442 hektar) av värdeutraktens yta utgörs av skogsmark och cirka 24 procent (105 hektar) av skogsmarken utgörs i sin tur av lövskog som till minst hälften består av ädellöv (Naturvårdsverket 2020). Under tioårsperioden 2010–2019 förnygringsavverkades cirka fyra procent (18 hektar) av skogsmarken (Skogsstyrelsen 2020).

NATURVÄRDEN

Sjöarna Hallsjön-Sännens-Listersjön, huvudfåran som löper längs Johannishus åsar samt intilliggande landområden utgör riksintressen för naturvärden. Även utgör riksintressen för naturvärden. Hallsjön-Sännens-Listersjön är nationellt och regionalt utpekade som värdefullt vatten ut naturvårdssynpunkt, bland annat för dess värde för häckande fiskgjuse och storlom samt förekomst av rödlistade arter såsom hårklomossa och angränsande nyckelbiotoper. En rad naturreservat kantar Listerbyån, från Gröngölsmåla och Vantekallaberget i norr till Johannishus åsar i söder, via Sännesshult och Store mosse. Tre av naturreservaten är därutöver utpekade som natura 2000-områden med hänvisning till både art-/habitatdirektivet och fågeldirektivet. Sännesshult och Johannishus åsar är endast utpekade med hänvisning till art-/habitatdirektivet. I Listerbyån finns exempelvis strömstare, forsärla, storlom, uter liksom förekomst av bäcksidenmossa och hårklomossa. Flera av bäckarna fungerar som livsmiljö för öring, en art som är typisk för mindre vattendrag. De mindre kustmynnande vattendragen har dessutom potential som viktiga lek- och uppväxtmiljöer för exempel är gädda, en typisk art för flera

av Östersjöns naturtyper, som gärna vandrar upp i sötvatten för att leka. De mindre vattendragen, med tillhörande översvämningsområden, är viktiga att värna för att trygga gäddans fortlevnad.

LANDSKAPSSAMMANHANG

Dammar i vattendragen utgör vandringshinder för fisk och andra vattenlevande organismer. Omfattande rensning och rätning av vattendragen har minskat förekomst av naturliga svämplan och försämrat den laterala konnektiviteten mellan vattendraget och intilliggande naturmiljöer.

Värdetrakten Listerbyån överlappar den skogliga värdetrakten "Listersjöområdet" i norra halvan av åns sträckning. Trakten överlappar dessutom den skogliga värdetrakten "Gö-Karlskrona", huvudsakligen nedströms om norra änden av Johannishus åsar. Trakten överlappar även två värdetrakter för odlingslandskapet (gräsmarker), "Johannishus åsar" och "Kustlandskapet mellan Ronneby och Nättraby". Inom värdetrakten är det relativt vanligt med intilliggande limniska värdekärnor och värdekärnor för löv- och ädellövsskog, vilket skapar särskilt goda förutsättningar för värdefulla kantzoner och övergångsmiljöer såsom svämlövsskogar eller andra naturmiljöer med efemärt vatten.

EKOSYSTEMTJÄNSTER

Dessa limniska miljöer tillhandahåller en mängd olika ekosystemtjänster bland annat försörjande ekosystemtjänster såsom livsmedel (till exempel fisk, kräftor) och dricksvatten. Viktiga kulturella ekosystemtjänster är naturupplevelser, friluftsliv (till exempel fritidsfiske). Exempel på viktiga reglerande ekosystemtjänster i sjöar och vattendrag är klimatreglering, lagring av kol i sjösediment och närsaltsretention.

UTMANINGAR

En utmaning är att åtgärda vandrings-/spridningshinder för fisk och andra vattenlevande organismer. En annan utmaning är att återställa rensade och rätade vattendrag där så är möjligt. Sommartid har vattendragen ofta låg vattenföring. Sjösänkningar och dikningar samt enskilda vattenuttag för bevattning förvärrar situationen och medför att flödet under torra somrar blir kritisk för många organismer i de små vattendragen. En ytterligare utmaning är att bevara intilliggande skogar och naturmiljöer. Ändrad markanvändning som exempelvis skogsmarkens utveckling och skötsel är en betydelsefull faktor som påverkar försurning och humifiering av vattnen.

HÄNSYNSTAGANDE VID PRÖVNING OCH PLANERING

Det är fördelaktigt om hänsyn till värdetraktens kännetecken och karaktär gällande arter, miljöer och landskap iakttas vid markanvändning och rådgivning. Att områden med samma karaktär ligger tillräckligt nära varandra ger bättre förutsättningar för att känsliga arter knutna till limniska miljöer ska överleva.

ÅTGÄRDSBEHOV

- Fortsatt arbete med åtgärder i hela värdetrakten för fria vattenpassager, ökad konnektivitet (i både upp- och nedströms riktning och i sidled mellan vattendrag och svämplan) återställning av strömmande och forsande sträckor.
- Restaurering av livsmiljöer för öring som påverkats av rensning.
- Inventering av utterpassager vid vägbroar. Där det idag saknas lämpliga faunapassager för utter vid vägbroar bör sådana anläggas.

- Fortsatt kalkning och effektuppföljning är nödvändigt för att motverka den mänskligt orsakade försurningens negativa konsekvenser.

REFERENSER

Länsstyrelsen Blekinge (1999a). Område av riksintresse för naturvård i Blekinge län, Områdesnummer och namn: NK 13 Listersjön – Sännen.

Länsstyrelsen Blekinge (1999b). Område av riksintresse för naturvård i Blekinge län, Områdesnummer och namn: NK 14 Johannishusåsarna – Grindstugan.

Länsstyrelsen Blekinge (1999c). Område av riksintresse för naturvård i Blekinge län, Områdesnummer och namn: NK 16 Listerby skärgård - Tromtö.

Länsstyrelsen Blekinge (2019). Plattform för arbetet med grön infrastruktur i Blekinge län. Meddelande 2019:14.

Naturvårdsverket (2020). Nationella marktäckedata, ogeneraliserat basskikt. URL <https://www.naturvardsverket.se/Sa-mar-miljon/Kartor/Nationella-Marktackedata-NMD/Ladda-ned/> [2020-12-15]

Skogsstyrelsen (2020). Utförda avverkningar enligt skillnadsanalys i satellitbilder. URL <https://www.skogsstyrelsen.se/sjalvservice/karttjanster/geodatatjanster/nerladdning-av-geodata/> [2020-12-10]

BILAGA 1. KARTA ÖVER VÄRDETRAKTEN "LISTERBYÄN"

